

den ene og den anden Art, at de have søgt at, naa deres Maal. Faktum er, at Selskabet til en vis Grad har opnaaet Monopol, dog have de tillige — det tror jeg er aftenkendt, og det synes jeg fremgaar haade af den ærede Ordførers og andre ærede Medlemmers Udtalelser — udøvet deres Magt med Maadehold og et vist Hensyn til Landets Interesser. Man kan selvfølgelig paa visse et og andet, som man kunde ønske anderledes, men vist og sikkert er det, at Danmarks Handelsforbindelse og kommercielle Udvikling for en stor Del skyldes det forenede Dampskibsselskab, saa at Kritikken rigelig maa kunne opvejes af den Ros, der maa ydes Selskabet. Naar der nu synes at være en vis Utilbøjelighed fra det forenede Dampskibsselskabs Side til at arbejde denne Esbjerg-Route op, mon det saa ikke netop ligger i, at dette Selskab er et Handelselskab og derfor kun interesserer sig for, hvad der er sundt og naturligt, og hvad der kan staa paa sine egne Ben. Men denne Esbjerg-Route er en kunsstig Route fra første Jærd, den er tvungen frem ved Statens Midler, og der er ofret Millioner og Millioner paa den. Og ikke nok med det, man maa desuden aarlig ofre et Par hundrede tusinde Kroner for overhovedet at saa Varer befordrede denne Vej. Man har, i Stedet for at benytte Esbjerg-Routen som en Rødroute eller som en naturlig Havn for Vestjylland, villet gøre den til en Hoved-Statsroute, og det ærede Medlem, der repræsenterer Esbjerg (Bluhme), arbejder jo, jeg havde nær sagt, haade Dag og Nat paa at saa den gjort dertil. Ganske vist er det ikke det ærede Medlems Arbejde, jeg tilskriver de opnaaede Resultater, det har ganske andre og vigtige Grunde, at man fra Statens Side har lyst den i Rind og Røn, og at man har givet denne Route en speciel Statsopgave i Modsætning til andre Router. Der er noget, jeg ikke kan forjone mig med. Naar den enkelte eller et Samfund arbejder paa at udvikle sig og løse de Opgaver, de have sat sig, synes jeg nemlig, det er urigtigt, at Staten pludselig uden bestemt Grund kaster sig med hele sin store Magt ind og tvinger saadanne Virksomheder ind paa helt andre Veje og fordeler dem helt andre Steder hen. De østjydske Byer have arbejdet trofast og ivrigt, de have et frugtbart Opland, og de kunne saa Retourfragt. Disse Betingelser have aldrig nogen Sinde været til Stede for Esbjergs Vedkommende, og jo mere man driver paa det ene, des mere skader man det andet. Det er Reversen af Medaljen. Noget andet var, hvis man kunde skabe noget tilfredsstillende i Esbjerg uden at skade de andre Steder,

men det kan man selvfølgelig ikke. Jeg ser derfor ikke, at der foreligger nogen Nødvendighed for allerede nu at gaa til en saadan Yderlighed. Jeg er ingenlunde saa doktrinær at ville henægte — der kan jo gives Undtagelser for alt her i Verden — at private Selskaber kunne være saa anmassende og misbruge deres Magt i den Grad, at Staten kunde være nødt til at gribe ind. Men at Staten bør gribe ind paa det Grundlag, som er anført, tvivler jeg paa. Jeg tvivler ogsaa paa, at vore Handelsfragter ere dyrere her end andre Steder, der synes jo at have været Uenighed mellem de lærde i saa Henseende. Jeg tillader mig altsaa at betvivle, at man af den Grund skulde give sig i Sag med disse store Opgaver. Og lad os nu se paa, for hvem det egentlig er, man vil gøre alt dette. Ja, det er for Landbruget, dette Landbrug, som man har lovet en stor Mængde Ting. Og en af de Ting, man har lovet Landbruget, og som specielt Agrarerne have lovet det — noget, hvort jeg er enig med dem — er at lette dem lidt for deres tunge Byrder. Men hvad tror man egentlig det vil blive til med alle disse Laster, naar man vil anvende Statens Midler saa paa det ene og saa paa det andet i Millionvis? Hvis man ved, at saa Staten til at overtage denne Virksomhed haaber at kunne hjælpe Landbruget, vil jeg sige, at jeg tror, Resultatet kun vil blive, at Driften bliver dyrere, og at der vil kræves yderligere aarlige Tilskud. Det forekommer mig, at Landbruget maa være noget betænkkelig ved den overordentlige Interesse, som vises paa alle mulige Maader, naar man gaar bort fra det simple og naturlige Krab, som fra første Jærd har været reist: en virkelig Sparommelighed med de offentlige Midler og en Lettelse af de kommunale Byrder saaledes, at Landmændene selv kunne saa Lov til at virke og ikke blive jagede fra Gaard og Hjem. Den højtærede Minister udtalte en helt anden Tanke, nemlig at man i Stedet for at gøre Esbjerg-Parkestion til Statsroute, skulde hjælpe paa alle de forskellige Eksportrouter ved at give Subsidier til de Dampskibsselskaber, som befordre Varerne, altsaa, som jeg antager, ikke alene til det forenede Dampskibsselskab, men ogsaa til de andre Dampskibsselskaber, der overhovedet befordre Eksporten. Dette forekommer mig oprigtigt sagt vilde være en ganske overordentlig vanskelig Opgave. Naar man ser hen til, hvorledes Kontrakten er bleven opfattet og fortolket fra Ministeriets Side — og vist nok med god Vilje — kan man umulig komme bort fra, at den stærke Part er paa